

Mer sosial økonomi

KrFs alternative statsbudsjett for 2010
Kristelig Folkepartis stortingsgruppe

www.krf.no

Innhold

Innledning	3
Trygg oppvekst	4
Bedre oppvekstvilkår for barn og unge	4
Krever likelønnsrett i revidert	4
Økt kvalitet i barnehager	4
Styrking av barnevernet	4
Utdanning for fremtiden	6
Flere lærere, satsning på ungdomsskolen, kamp mot frafallet i videregående	6
Stærkere satsning på høyere utdanning, forskning og studentvelferd	7
Verdig omsorg	8
Helseløft for utsatte og sårbare	8
Regjeringen bygger for få sykehjemsplasser	8
Livshjelp i livets siste fase	8
Forsterket kamp mot fattigdom	10
Nasjonal dugnad	10
Fritak for egenandel	10
Økte sosialhjelpssatser	10
Inntektsgradert foreldrebetaling	10
Internasjonal solidaritet	11
KrF retter opp regjeringens bistandskutt	11
Klimatilpasningstiltak og klima-skog-satsingen	11
Mer bistand til utdanning og landbruk	11
Investeringsfond på 10 mrd for u-land	12
Frislipp av frivilligheten	13
Økt gavefradrag	13
Bedre ordning for momskompensasjon	13
Prestetjeneste og trosopplæring	14
Satsing på klima og miljø	15
Miljøbilpremie og plastposeavgift	15
Satsing på fornybar energi og naturvern	15
Grønn transport	15
Verdiskaping	17
Bedre infrastruktur	17
Skatte- og avgiftslettelser	17

Vedlegg: KrFs alternative budsjett for 2010 (Post for post)

Innledning

KrFs alternative budsjett har en utpreget *sosial* profil. KrF utfordrer regjeringen til å styrke innsatsen for de som har minst fra før, samt å legge bedre til rette for særlig barnefamilier, frivillige organisasjoner og småbedrifter.

KrF vil bygge samfunnet på det verdigrunnlaget som er nedfelt i vår kristne og humanistiske kulturarv. Dette verdigrunnlaget tar utgangspunkt i hvert enkelt menneskes uendelige verdi, i vårt kollektive og personlige ansvar for hverandre, og i ønsket om å ta vare på miljø og livsgrunnlag for kommende generasjoner. Dette må også komme til uttrykk gjennom de prioriteringer som gjøres på statsbudsjettet.

KrF legger opp til en litt mindre bruk av oljepenger enn regjeringen, og omprioriterer til sammen omkring 9 mrd. i forhold til regjeringens forslag. KrF understreker at den høye oljepengebruken over tid må reduseres slik at man nærmer seg handlingsregelens 4-prosents bane i løpet av de neste årene.

Regjeringen har lagt fram et budsjett med rekordhøy bruk av oljepenger. Den fortsatt alvorlige situasjonen i verdensøkonomien gir grunnlag for en oljepengebruk som ligger over den langsiktige 4 pst banen som er utgangspunktet for handlingsregelen. Men samtidig er anslagene for økonomisk utvikling de kommende år blitt bedre gjennom 2009, noe som understreker betydningen av en strammere budsjettpolitikk i årene framover. Særlig for den delen av næringslivet som er internasjonalt konkurransutsatt, er det viktig at ikke en uansvarlig budsjettpolitikk fører til stigende renter og en sterkere kronkurs enn hva bedriftene tåler.

Det er bred politisk enighet om svært mye av innholdet i statsbudsjettet. Mange av prioriteringene som er gjort, vil KrF være enig i. Men KrF mener likevel at det er behov for en spissere profil på flere viktige punkter. KrF har i sitt alternative budsjett, innenfor omtrent samme budsjetttramme som Regjeringen, foreslått å styrke innsatsen på flere viktige samfunnsområder:

- 1,5 mrd. mer til familie, oppvekst og utdanning
- Kraftig forsterket kamp mot fattigdom i Norge på til sammen 1 mrd.
- Bedre rammevilkår for frivillig arbeid gjennom lavere skatt og høyere bevilgninger
- Oppfølging av KrFs plan for bedre livshjelp og verdig eldreomsorg
- Økt bistand og satsing på utdanning, landbruk og klimatilpasning
- Skattelettelse til næringslivet og bedre infrastruktur for økt verdiskaping
- Grønnere skatte- og avgiftsprofil og satsing på fornybar energi

Her følger en oversikt over KrFs prioriteringer. Noen satsninger er nevnt under flere av overskriftene. Til slutt ligger alle forslagene fordelt på kapittel og post.

NB: Alle tallene i budsjettet er i forhold til Regjeringens budsjettforslag. Det vil si at det viser KrFs prioritering (enten økning eller kutt) med forslaget fra Regjeringen som utgangspunkt.

Trygg oppvekst

Mennesket er som regel mest sårbart i begynnelsen av livet og mot slutten av livet. Barn og deres oppvekstvilkår krever derfor særlig oppmerksomhet. KrF ønsker et barne- og familievennlig samfunn som legger til rette for å få barn i ulike faser av livet.

Bedre oppvekstvilkår for barn og unge

Forslaget om å øke engangsstønaden ved fødsel og adopsjon til 60.000 kroner er ett tiltak som bidrar til dette. Vi har et mål om at engangsstønaden skal økes til 2 ganger folketrygdens grunnbeløp (for tiden litt over 140 000 kroner). Forslaget vil gi foreldre som ikke har opptjent rettigheter til foreldrepenger bedre mulighet til å bruke tid sammen med barnet sitt den første tiden. Det er dyrt å adoptere barn fra utlandet. KrF foreslår derfor å øke adopsjonsstøtten med 10.000 kroner for å bidra til at flere foreldre kan adoptere selv om de ikke har høy inntekt.

Trygghet og tid er viktig for barns oppvekstvilkår. Derfor ønsker KrF å styrke familien som barnas viktigste fellesskap ved å gi foreldre en reell mulighet til å velge arbeid i eller utenfor hjemmet mens barna er små. KrF foreslår å øke kontantstøtten for ettåringer til 3.750 kroner pr. måned, og vi har et mål om å nå 5.000 kr. pr. måned i løpet av stortingsperioden.

Et forpliktende foreldreskap og et godt samarbeid mellom foreldrene også etter samlivsbrudd er avgjørende for barns oppvekst. KrF foreslår derfor å styrke familievernet med 30 mill. kroner, noe som både vil gi rom for økt klientbehandling og midler til kompetanseheving. Vi vil også øke støtten til samlivskurs.

Krever likelønnsrett i revidert

Likestilling forutsetter at kvinner og menn har like rettigheter og muligheter til å delta i og påvirke samfunnsutviklingen, herunder at det gis lik lønn for arbeid av lik verdi. Derfor ber vi Regjeringen komme med en likelønnsrett i revidert nasjonalbudsjett. Likestilling forutsetter også at både kvinner og menn deltar i omsorgsarbeidet i hjemmet. KrF mener det er viktig for hele familien at alle fedre får mulighet til å ta en del av foreldrepermisjonen. Vi foreslår derfor at alle fedre skal få rett til fedrekvote uavhengig av mors yrkesdeltakelse før fødsel.

Økt kvalitet i barnehager

Barn har krav på et like godt barnehagetilbud enten de går i en kommunal eller privat barnehage. Derfor vil vi fortsette opptrappingen mot likeverdig behandling av private og kommunale barnehager og foreslår 75 mill. kroner ekstra til de private barnehagene. Vi ønsker også å styrke kvaliteten i barnehagene og foreslår 20 mill. kroner ekstra til kompetanseutvikling i barnehagene og rekruttering av førskolelærere. Ingen barn må stenges ute fra barnehagen fordi familien har dårlig råd. Derfor prioriterer vi 35 mill. kroner i øremerkede midler til inntektsgradert foreldrebetaling i barnehagen.

Styrking av barnevernet

Trygg oppvekst handler ikke bare om kjernefamilier og barnehageplasser. Utsatte barn er også en viktig hjertesak for KrF. Vi foreslår at Regjeringen legger fram en sak for Stortinget

med en plan for overføring av ansvaret for alle de enslige mindreårige asylsøkerne til barnevernet. KrF foreslår 75 mill. kroner utover Regjeringens forslag for å styrke det statlige barnevernet, 15 mill. kroner til ettervern av unge mellom 18 og 23 år, 10 mill. kroner for å få raskere saksbehandling i fylkesnemndene og 15 mill. kroner til utviklingstiltak i barnevernet. Vi foreslår også 10 mill. kroner ekstra til tiltak for utsatte barn og til oppfølging av barn i fosterhjem, og 20 mill. kroner ekstra til barne- og ungdomstiltak i større bysamfunn.

De frivillige barne- og ungdomsorganisasjonene er viktige for barns oppvekst. Derfor vil vi øke støtten til disse organisasjonene med 5 mill. kroner i vårt budsjettforslag. Trygg oppvekst handler også om å kunne ferdes trygt fram og tilbake til skolen. For å gjøre skoleveiene tryggere, foreslår vi 150 mill. kroner ekstra til utbygging av gang- og sykkelveier.

KrF prioriterer:

- Kompetanseheving i barnehagene og rekruttering av førskolelærere + 20 mill.
- Inntektsgraderte satser for foreldrebetaling i barnehagene + 35 mill.
- Ytterligere opptrapping mot likeverdig behandling av private og kommunale barnehager + 75 mill.
- Øremerke og øke støtten til samlivskurs + 19,1 mill.
- Kompetanseheving i familievernet og styrking av Kirkens fam. Vern + 10 mill.
- Økt klientbehandling i familievernet + 20 mill.
- Økt kontantstøtte for ettåringer til 3750 kr. pr. måned + 63 mill.
- Økning i adopsjonsstøtte med 10.000 kr. + 4 mill.
- Styrke kapasiteten i fylkesnemndene for barnevern og sosiale saker + 10 mill.
- Ettervern for barnevernetsbarn + 15 mill.
- Utviklingstiltak i barnevernet + 15 mill.
- Forebyggende tiltak for utsatte barn + 10 mill.
- Styrke kapasiteten i barnevernet + 75 mill.
- Øke støtten til barne- og ungdomsorganisasjoner + 5 mill.
- Barne- og ungdomstiltak i større bysamfunn + 20 mill.
- Fedrekvote for alle fedre + 35 mill.
- Økt engangsstønad til 60.000 kr. ved fødsel og adopsjon + 145 mill.
- Utbygging av flere gang- og sykkelveier + 150 mill.

Utdanning for fremtiden

Norge skal være en ledende kunnskapsnasjon. KrF mener det er avgjørende for fremtiden å investere i kunnskap. For å få dette til må vi ut av hvileskjæret regjeringen har innført i utdanningspolitikken. Vi har forutsetningene, men da må det satses både på skole, høyere utdanning og forskning.

Flere lærere, satsning på ungdomsskolen, kamp mot frafallet i videregående

En god skole er helt avhengig av gode og mange nok lærere. Regjeringen har de siste årene prioritert feil gjennom å satse på flere timer og gratis timer i SFO i stedet for flere lærere. KrF har flere lærere fremfor flere timer og vil bruke 330 mill. kroner ekstra på å øke lærertettheten med 2 %.

Manglende mestring og motivasjon på ungdomsskoletrinnet medfører frafall i videregående skole. Derfor vil vi bevilge 50 mill. kroner til kvalitetsutvikling i ungdomsskolen. Mange elever opplever ungdomsskolen som veldig teoritung. Derfor vil KrF bevilge 15 mill. kroner til forsøk med praksisrettet teori i ungdomsskolen.

Antall elever som ikke fullfører videregående skole er svært bekymringsfullt. Det foregår mange gode tiltak på skolene for å snu denne utviklingen. I tillegg til satsningen på ungdomsskolen vil vi innføre en tiltakspost på 25 mill. kroner hvor det kan søkes støtte til gode tiltak for å hjelpe elevene til å fullføre skoleløpet.

Vi vil gjøre det første arbeidsåret for nye lærere enklere gjennom å innføre en forsøksordning med introduksjonsår for nye lærere. Dette vil være starten på en obligatorisk mentorordning for nye lærere. KrF vil også bevilge 64 mill. kroner til tiltak knyttet til frivillig leksehjelp i kommunal og frivillig regi.

KrF prioriterer:

- Økt lærertetthet med 2 % + 330 mill.
- Kvalitetsutvikling i ungdomsskolen + 50 mill.
- Tiltak knyttet til frivillig leksehjelp i kommunal og frivillig regi + 64 mill.
- Utprøving av modeller for bedre samhandling mellom hjem og skole + 6 mill.
- Forsøk med praksisrettet teori i ungdomsskolen + 15 mill.
- Forsøk introduksjonsår nyutdannede lærere + 20 mill.
- Tiltakspost for å begrense frafallet i videregående opplæring + 25 mill.
- Skolehelsetjenesten + 10 mill.
- Trygge skoleveier, gang- og sykkelveier (belønningsordning) + 150 mill.
- FUG. Mandatutvidelse, ikt-struktur, økt honorar uvalgsleder + 3 mill.
- Kapitaltilskudd friskoler + 20 mill.
- Ekstrabevilgning til de store friskolene som St. Paul, St. Sunniva, Kristelig Gymnasium, Danielsen og Steinerskolen i Oslo + 5 mill.
- Økt bevilgning M/S Gann og M/S Sjøkurs + 10 mill.
- Ny folkehøyskole i Kristiansand + 4 mill.

Sterkere satsning på høyere utdanning, forskning og studentvelferd

I løpet av regjeringens fem budsjetter har de systematisk nedprioritert høyere utdanning og forskning. Det er ekstra provoserende at dette har skjedd i en tid hvor regjeringen har hatt et historisk stort økonomisk handlingsrom. KrF mener der er behov for en sterkere satsning og foreslår derfor å øke basisbevilgningen til universitet og høyskoler med 175 mill. kroner.

Vi mener det er urimelig at studentene mottar støtte kun frem til mai all den tid eksamen i stor grad er i juni. Dette gir mange en vanskelig økonomisk situasjon i denne perioden. KrF foreslår derfor å innføre 11 måneders studiestøtte fra høsten 2010. Nedgangen i tilskuddet til studentbarnehager de senere år vil kunne medføre at det er vanskeligere for studenter med barn å studere. Vi foreslår derfor å øke bevilgningen til studentbarnehager med 10 mill. kroner.

Stipendiatstillinger er et viktig strategisk virkemiddel for blant annet å kunne øke forskningskapasiteten. Vi foreslår derfor å opprette 100 nye stipendiatstillinger. Private høyskoler vil få sin rettmessige andel av de økte basisbevilgningene og stipendiatstillingene. KrF foreslår også å øke forskningsfondet med 25 mrd. kroner utover regjeringens forslag.

KrF prioriterer:

- Økt basisfinansiering til offentlige og private universitet og høyskoler + 175 mill.
- Økt forskningsfinansiering til Universitetet i Agder og Universitetet i Stavanger + 20 mill.
- 100 nye stipendiatstillinger + 27,5 mill.
- Rette opp tidligere kutt o.l.: Gimlekollen, Staffeldts gate, Fjellhaug, Ansgar + 6,7 mill.
- Økt tilskudd til studentbarnehager + 10 mill.
- Psykisk helse studenter, Samskipnaden i Oslo og Akershus, Samskipnaden i Agder + 2 mill.
- Psykisk helse studenter, Samskipnaden i Stavanger + 1 mill.
- Støtte til 1. års utdanning i ikke-vestlige + 0,5 mill.
- Støtte til Freshman-året for studenter i USA + 5 mill.
- Samarbeidsprosjekt mellom Stiftelsen arkivet og Never again + 2 mill.

Verdig omsorg

KrF la i valgkampen fram en handlingsplan for livshjelp. Denne planen følges opp i KrFs alternative statsbudsjett med forslag til økte bevilgninger på viktige områder. KrF vil avvikle køene av personer som venter på tilbud om rusbehandling, og ta i bruk ledig kapasitet hos ideelle rusinstitusjoner. KrF går også mot forslaget fra regjeringen om å skyve en større del av ansvaret for ressurskrevende tjenester over på kommunene.

Helseløft for utsatte og sårbare

KrF foreslår helse- og omsorgstiltak som både har en helsegevinst, og som er fattigdomsbekjempende, og målretter helsetjenestene mer. Vi satser derfor på tiltak for lavinntektsgrupper, som sosialhjelpsmottakere og personer på kvalifiseringsprogrammer. Både fritak for egenandeler for generelle behandlings- og medisinerutgifter, og fritak for egenandel for tannhelsetjenester er viktige grep i denne sammenheng. Det eksisterer i dag helseforskjeller på grunn av sosiale forskjeller. Dette bryter med prinsippet om likeverdige helsetjenester til alle.

Etter opptrappingsplanen for psykisk helse som ble avsluttet i 2008, er det i dag et dokumentert et behov for 2 800 tilrettelagte boliger for psykisk syke. Mange av disse er bostedsløse, og dette svekker deres mulighet til å nyttiggjøre seg av helsetilbudet. KrF foreslår også videre øremerking av midler til psykisk helse både i sykehusene og i kommunene, som til sammen utgjør omkring 6 mrd.

Rusmiddelavhengige er også utsatte mennesker som ikke får det helsetilbudet de trenger, til tross for at de har krav på nødvendig behandling. Ledig behandlingsskapasitet i rusinstitusjoner må tas i bruk. Dette gjelder både i spesialisthelsetjenesten og i den kommunale omsorgen. KrF foreslår 100 mill. kroner til dette utover regjeringens forslag.

Regjeringen bygger for få sykehjemsplasser

Også eldreomsorgen må målrettes bedre. KrF foreslår derfor en rekke tiltak, både for å møte utfordringer som allerede er her, og for å stå rustet til å møte fremtidens utfordringer. KrF vil ha bedre kapasitet på sykehjemsplasser, for å hindre at terskelen for å få plass når du trenger det, ikke blir så høy. Det må derfor bygges flere sykehjemsplasser og omsorgsboliger. Det er behov for 8 000 flere plasser utover de 12 000 plassene Regjeringen foreslår frem til 2015. Dersom det godkjennes 3 000 plasser i 2010, tilsier det 2 700 plasser i årene 2011 – 2015. For å nå behovet for 30 000 plasser i 2030, tilsier det en videre satsing på 2 666 plasser per år i perioden 2016-2030. Med regjeringens utbyggingstakt, vil det årlig måtte bygges 3 200 plasser i årene 2016-2030. KrF vil bygge 500 flere sykehjemsplasser og omsorgsboliger utover regjeringens forslag. KrF satser også på styrket eldreomsorgsforskning og dagtilbud for demente. Dette er tiltak for større kapasitet og bedre helse- og omsorgstjenester.

Livshjelp i livets siste fase

Mange, blant annet eldre mennesker, får ikke dekket sine behov for livshjelp i livets slutfase. KrF satser derfor i sitt alternative budsjett på å styrke dette tilbudet i pleie- og omsorgstjenesten. Flere enheter for lindrende behandling på sykehusene og i kommunene der den enkelte bor, en generell kunnskapsstyrking om livshjelp og etikk i hele helse- og

omsorgstjenesten og ambulante team der helsepersonell med spesiell kunnskap på lindrende behandling kommer hjem til den døende er blant tiltakene. I tillegg til satsing på bygging av flere sykehjemsplasser og omsorgsboliger, herunder hospiceplasser for døende, utgjør dette til sammen en satsing på over 100 mill. kroner.

KrF prioriterer:

- Rusforebygging og rusbehandling + 110 mill.
- 500 flere sykehjemsplasser, hospiceplasser og omsorgsboliger i kommunene, og hospicetilbud i helseregionene + 104 mill.
- Videreføre dagens ordning med dekning av ressurskrevende tjenester i kommunene + 300 mill.
- Kompetanseheving og ambulante team, livshjelp + 50 mill.
- Fortsatt øremerking av omkring 6 mrd. til psykiatri i sykehus og kommuner

Forsterket kamp mot fattigdom

Det er fortsatt altfor mange fattige i Norge. Det er ikke lett å avskaffe fattigdommen, men vi kan gjøre mer. KrF øker derfor bevilgningene til fattigdomstiltak med 1 mrd. kroner og inviterer samtidig til en nasjonal dugnad på bred front for å få ned antall fattige.

Nasjonal dugnad

KrF mener at regjeringens uvilje mot å målrette fattigdomstiltakene i større grad er et stort hinder for å komme videre i arbeidet mot en mer rettferdig fordeling. KrF inviterer derfor til en nasjonal dugnad mot fattigdom (se dok 8:20 2009-2010) med en rekke forslag til målrettede tiltak. Disse tiltakene er fulgt opp i våre prioriteringer i alternativt budsjett.

Fritak for egenandel

KrF prioriterer arbeidslinjen og målrettede tiltak mot dem som trenger det mest. Blant annet foreslås det en fritaksordning for egenandel for tannbehandling for sosialhjelpmottakere og deltakere i kvalifiseringsprogram. KrF foreslår også å bruke 150 mill. på å redusere egenandelen for medikamentell behandling for lavinntektsgrupper.

Økte sosialhjelpssatser

KrF vil også øke sosialhjelpssatsene ved å bevilge 170 mill. mer enn regjeringen til dette, som en oppfølging av vårt forslag om en nasjonal minstenorm for sosialhjelpssatser. For å styrke arbeidet med å få folk tilbake i arbeidslivet øker KrF dessuten antallet tiltaksplasser med 750 utover regjeringens budsjett.

Inntektsgradert foreldrebetaling

Vi foreslår også inntektsgraderte satser i barnehage og SFO som treffer dem som virkelig har behov for støtte, i stedet for makspris for alle som også vil innebære en avgiftslettelse for dem med mest fra før.

KrF prioriterer:

- Rusforebygging/rusbehandling + 110 mill.
- Fritaksordning for tannbehandling, sosialhjelpmottakere og deltakere i kvalifiseringsprogram + 80 mill.
- Lavere egenandeler for medikamentell behandling, lavinntektsgrupper + 150 mill.
- Økte sosialhjelpssatser + 170 mill.
- 750 flere tiltaksplasser for personer med nedsatt arbeidsevne + 68 mill.
- Økt engangsstønning til 60 000 kr ved fødsel og adopsjon + 145 mill.
- Styrke tiltaksordninger for barn og unge i bysamfunn + 30 mill.
- Styrking av Husbankens boligsosiale handlingsprogram + 50 mill.
- Inntektsgraderte satser for foreldrebetaling i barnehagene/SFO + 35 mill.

Internasjonal solidaritet

220 millioner mer til klimatilpasning, 100 millioner mer til frivillige organisasjoner og økt satsing på utdanning, landbruk og matvaresikkerhet og er hovedsaker i KrFs alternative utviklingsbudsjett. Fattigdomsbekjempelsen i Afrika styrkes. KrF øker bistandsrammen til 1,11 % av BNI og tar klima/skog-prosjektet som et tillegg til 1%-målsettingen. Dessuten foreslås det et eget investeringsfond til u-land på 10 mrd.

KrF retter opp regjeringens bistandskutt

Kristelig Folkeparti vil styrke både norsk utviklingssamarbeid og Norges samlede innsats for klimarelaterte tiltak i utviklingsland i forhold til regjeringens forslag til statsbudsjett for 2010. Mens regjeringen foreslår 1,09 % av BNI til offisiell utviklingshjelp inklusive klimatiltak i utviklingsland, foreslår KrF å øke rammen til 1,11 % av BNI, dvs en økning på 303 millioner kroner i forhold til regjeringens forslag.

I regjeringens forslag er veksten i utgifter til flykntingiltak i Norge og klima/skog-prosjektet ca 300 mill. kroner større enn den totale veksten i bistandsrammen. Det betyr at den øvrige norske bistand, som har fattigdomsbekjempelse og sosial og økonomisk utvikling i fattige land som hovedformål, med regjeringens budsjettforslag for 2010 vil få et samlet kutt i bevilgningene på ca 300 mill. kroner. KrF mener dette er uheldig, og foreslår derfor en tilsvarende økning i totalrammen for å unngå denne reduksjonen.

KrFs forslag innebærer at innsatsen for et bedre globalt klima kommer som et tillegg til målet om minst 1 prosent av forventet bruttonasjonalinntekt (BNI) til sosial og økonomisk utviklingsbistand med vekt på fattigdomsbekjempelse.

Klimatilpasningstiltak og klima-skog-satsingen

KrF foreslår at det bevilges 220 mill. kroner mer til klimatilpasningstiltak i utviklingsland enn regjeringen gjør. Utviklingslandene har satt opp økt bistand til klimatilpasningstiltak som et av sine hovedkrav foran toppmøtet om klima i København i desember 2009. Alle de store norske bistandsorganisasjonene har bedt regjeringen styrke innsatsen for klimatilpasning, det vil si tiltak som skal hjelpe fattige land og befolkningsgrupper til å kunne mestre de endrede livsbetingelser som uansett kommer som følge av klimaendringer. KrF følger opp dette i sitt budsjettalternativ.

Til klima- og skogsatsingen, som har som hovedformål å redusere klimagassutslipp og dermed påvirke den globale klimautvikling på lang sikt, foreslår KrF bevilget 2 milliarder kroner for 2010, en halv milliard mer enn i 2009. Hvis det kan påvises forsvarlig bruk av mer enn dette i 2010, er KrF innstilt på å øke slik innsats ytterligere. KrFs budsjettalternativ gir i alt vel 100 mill. kroner mer til klimarelatert innsats i utviklingsland enn regjeringens budsjettforslag.

Mer bistand til utdanning og landbruk

Regjeringen følger ikke opp et enstemmig Stortings anvisning om at *bistand til utdanning* i u-land skal få en økende andel av bistandsbudsjettet. KrF foreslår derfor å øke innsatsen for utdanning i utviklingsland.

KrF foreslår også å øke innsatsen for *landbruksutvikling og matvaresikkerhet*, ikke minst i Afrika. Dette også må ses i sammenheng med KrFs forslag om økte klimatilpasningstiltak av betydning for landbrukssektoren. Også når det gjelder tiltak for å *reduere utviklingslands gjeldsbyrde*, herunder tiltak mot illegitim gjeld og for ansvarlig långivning, foreslår KrF påplussing. Regionbevilgningen til *Afrika* styrkes i tillegg med 75 mill kroner. Endelig foreslår KrF å øke bevilgningen til sivil samfunn kraftig. Frivillige organisasjoners langsiktige utviklingsbistand får 100 mill. kroner mer enn i regjeringens forslag.

Investeringsfond på 10 mrd for u-land

Våren 2009 fikk KrF en enstemmig utenrikskomité med på at etablering av et nytt investeringsfond for u-land "vil være riktig fra et etisk ståsted". KrF fremmer nå konkret forslag om at ca 10 mrd kr av Statens Pensjonsfond – Utland blir satt av til opprettelse av et slikt fond.

KrF prioriterer:

- Økning i bistandsbudsjettet til 1,11 av BNI + 303 mill.
- Hovedsatsinger innenfor bistandsbudsjettet:
  - Mer til klimatilpasning og klimarelaterte tiltak
  - Mer bistand gjennom frivillige organisasjoner
  - Større andel av bistanden til utdanning og landbruk
  - Større andel av bistanden til Afrika
- Investeringsfond til u-land med 10 mrd. i startkapital fra Statens Pensjonsfond - Utland

Frislipp av frivilligheten

Den gode oppslutningen om frivillige organisasjoner har lenge kjennetegnet det norske samfunnet. Folk stiller opp, bryr seg og lar seg engasjere. Dessverre gjør regjeringen alt for lite for å belønne og oppmuntre den enorme idealismen og dugnadsånden som finnes i det norske folk. Frivilligheten må få beholde mer av inntektene sine selv, og ideelle institusjoner i rusomsorg og barnevern må få langt mer forutsigbare og stabile rammevilkår. Dette vil KrF gjøre noe med.

Frivilligheten bygger demokratiet – gjennom deltakelse, i debatt og i omgang med andre holdes engasjementet ved like. Slike felleskap betyr mye for tilhørighet, til samfunnet, naboen eller de som er dårligere stilt.

Økt gavefradrag

Norge har drøyt fire millioner innbyggere. Norske frivillige lag og foreninger har tre ganger så mange medlemmer. Vi er et engasjert folk og vi stiller opp for hverandre. Skattefradraget for gaver til frivillige organisasjoner er samfunnets måte å styrke det norske organisasjonslivet på og gi lag og foreninger økt økonomisk armslag. KrF vil at frivillig sektor skal beholde mer av egne inntekter. KrF vil øke fradragsgrensen til 18.000 kroner for gaver til frivillige organisasjoner. KrF vil også øke grensen for lønnsoppgaveplikt for frivillige organisasjoner fra 4000 til 8000.

Bedre ordning for momskompensasjon

Frivillig sektor pålegges i dag en ekstrakostnad på 25 % ved sine innkjøp. Det kalles moms, men er i virkeligheten skatt på frivillig arbeid. Mange timer med frivillig innsats forsvinner inn i statskassen gjennom momssystemet. Regjeringen ligger allerede på etterskudd i arbeidet med å få på plass en kompensasjonsordning, og bryter dermed sine klare løfter fra før valget. KrF foreslår derfor 50 millioner ekstra til momskompensasjon for frivillig sektor.

Omsorgstjenester fra ideelle aktører er et viktig supplement og korrektiv til det offentlige tilbudet. Ikke minst innen rusomsorgen er det mange ideelle institusjoner som tilbyr behandling. KrF legger opp til en vesentlig styrking av vilkårene for frivillige, ideelle aktører på dette området.

KrF foreslår millioner mer til frivillige bistandsorganisasjoner. Støtten til de frivillige organisasjonenes langsiktige bistand har fått en synkende andel av bistandsrammen hvert år under den rødgrønne regjeringen. KrF foreslår nå 100 mill kr mer enn regjeringen til dette budsjettformålet.

KrF vil styrke det frivillige kulturarbeidet blant barn og unge på lokalt nivå, og foreslår 5 millioner til dette arbeidet ut over regjeringens forslag. Kulturskolene er svært viktige for det frivillige kulturliv, og er en forutsetning for rekruttering av kulturutøvere på alle nivå. KrF foreslår derfor at det bevilges 11.9 millioner ekstra til dette formålet.

KrF prioriterer:

- Økt gavefradragsgrense til 18 000 kroner
- Momskompensasjon frivillige organisasjoner + 50 mill.
- Økt grense for lønnsoppgaveplikt for frivillige organisasjoner
- Frivillig barne- og ungdomsarbeid på lokalt nivå + 2 mill.
- Frivillighetsregisteret; redusert egenandel for brukerne + 3 mill.
- Sivilt samfunn: Økt støtte til frivillige organisasjoner + 100 mill.
- Økt støtte til frivillige organisasjoner i kriminalomsorgen + 5 mill.
- Frivillige organisasjoner på innvandringsfeltet + 8 mill.
- Økt bruk av ideelle institusjoner i rusforebygging/rusbehandling + 110 mill.
- Kulturskolene + 11,9 mill.
- Leksehjelp i bl.a. frivillig regi + 64 mill.

Prestetjeneste og trosopplæring

Den norske kirke er i en svært vanskelig økonomisk situasjon på grunn av kutt i budsjettene fra Regjeringen. Det er nå stor prestemangel i flere deler av landet, noe som vil skape uholdbare arbeidsvilkår, avlyste gudstjenester og utsatte begravelser. KrF foreslår derfor å øke bevilgningen med 30 mill. kroner for å sikre at prestatjenesten lokalt ikke blir svekket.

Trosopplæringsreformen får en mindre opptrapping enn tidligere år. Dette medfører at reformen allerede ligger etter den opptrappingsplanen som tidligere er vedtatt av Stortinget. For at flere prostier skal få del i trosopplæringsprosjekter foreslår vi å øke bevilgningen med 20 mill. kroner.

KrF prioriterer:

- Flere prestestillinger + 30 mill.
- Økt bevilgning til trosopplæringsreformen + 20 mill.
- Økt ramme oppussing av kirkebygg med 500 mill.
- Lokal omstilling i forbindelse med stat/kirke-forliket og styrking av gravferdsforvaltningens kompetanse i møte med nye religioner + 4 mill.
- Sjømannskirken - øke antall årsverk det gis støtte for + 5 mill.
- Økt bevilgning Kirkens Ressurssenter mot vold og seksuelle overgrep + 2 mill.
- Flyktningenettverket + 0,6 mill.

Satsing på klima og miljø

Når statsbudsjettet for 2010 vedtas i Stortinget er klimatoppmøtet i København i full gang. Norge har så langt vært blant de landene som har vist størst vilje til å strekke seg langt både når det gjelder nasjonale målsetninger og finansiering av tiltak i utviklingsland. Dessverre har vi lite å vise til når det gjelder utslippsreduksjoner på hjemmebane. Norges utslipp fortsetter å øke. Dette svekker Norges troverdighet som pådriver i København. I KrFs alternative budsjett styrker vi den nasjonale klima- og miljøatsingen.

Miljøbilpremie og plastposeavgift

KrF foreslår vridninger i skatt- og avgiftsopplegget som stimulerer til mer miljøvennlig og bærekraftig forbruk og livsstil. Økte avgifter på elektrisk kraft, drivstoff, fyringsolje, plastposer, flyreiser og biler med høyt utslipp veksles inn i miljøbilpremie for el- og plug in hybridbiler på 30 000 kroner, fritak for autodieselavgift for biodiesel, fjerning av forbrenningsavgiften på avfall og økt satsing på fornybar energi og energisparing.

KrF mener at det innenfor skatte- og avgiftsopplegget er rom for en betydelig sterkere vektlegging av miljørelaterte avgifter, samtidig som miljøvennlig adferd må belønnes med skatte- og avgiftslettelser. I sitt alternative statsbudsjett foreslår KrF økte miljøavgifter for 1,8 mrd kroner, som i hovedsak benyttes til å gi andre skattelettelser til husholdninger og bedrifter. KrFs ulike satsingsforslag på utgiftssiden i budsjettet på miljøområdet beløper seg til vel 470 mill kr, mens det foreslås avgiftslettelser for miljøvennlig adferd på om lag 380 mill kr.

Satsing på fornybar energi og naturvern

KrF øker innskuddet i Grunnfondet for fornybar energi og energieffektivisering med 15 milliarder kroner (til totalt 40 mrd), og øker den direkte overføringen til Energifondet med 75 mill kroner i 2010. Økningen av Grunnfondet alene vil gi 800 millioner kroner mer til utbygging av fornybar energi og energieffektivisering i 2011. For å bidra til økt nettutbygging øker KrF egenkapitalen i Statnett med 4 mrd kroner.

KrF styrker også støtteordningen for elektrisitetssparing i husholdninger med 60 mill kroner, noe som mer enn doubler tilgjengelige stønadsmidler til varmepumper, solfangere, pelletsfyrer, strømstyring med mer i private hjem.

KrF mener også det er behov for en styrking av klassisk naturvern. Derfor øker vi bevilgningene til skogvern med 25 mill kroner. Vi øker også bevilgningene til bestandsovervåking av rovdyr, tiltak mot lakselus, friluftslivstiltak og grunnstøtte til miljøorganisasjoner. For å styrke satsingen på kulturminnevern øker KrF fondskapitalen i Kulturminnefondet med 200 mill kroner.

Grønn transport

Transportsektoren utgjør en av de største utfordringene for bærekraftig utvikling i verden i dag. Miljøbelastningene fra transportsektoren bidrar til store samfunnskostnader, og sektorens energiforbruk er stort og økende. KrF mener jernbanen er nøkkelen i et bærekraftig transportsystem og foreslår derfor å øke bevilgningen til jernbaneformål med

150 mill kroner. KrF vil prioritere persontransport i tett befolkede områder og videre at det må bygges flere kryssningsspor for å legge til rette for mer gods over på bane.

KrF prioriterer:

- Videreføre fritak for autodieselavgift for biodiesel + 195 mill.
- Fjerne forbrenningsavgift for å hindre eksport av avfall framfor å utnytte ressursen lokalt + 100 mill.
- Miljøbilpremie 30 000 kr nullutslippsbiler og ladbare hybridbiler + 75 mill.
- Økte jernbaneinvesteringer + 150 mill.
- Satsing på trygge skoleveier (gang og sykkelveier) + 150 mill.
- Tilskudd til energisparing i husholdninger + 60 mill.
- Økt overføring til Energifondet for finansiering av ENØK tiltak + 75 mill.

Verdiskaping

KrF er urolig over at regjeringen ikke synes å vie tilstrekkelig tid og krefter til å bedre rammevilkårene for det internasjonalt konkurranseutsatte næringslivet, som er den delen av fastlands-økonomien som fortsatt er og vil være hardest rammet av finanskrisen. Svak internasjonal etterspørsel og en stigende kronekurs skaper en svært krevende situasjon for mange bedrifter i denne sektoren. KrF prioriterer tiltak for å styrke næringslivet på kort og lang sikt for å trygge grunnlaget for velferden.

Bedre infrastruktur

KrF mener at økt satsing på utdanning og på god offentlig infrastruktur er sentrale suksesskriterier for et verdiskapende næringsliv. I KrFs alternative statsbudsjettforslag er dette tatt hensyn til, både gjennom økt basisfinansiering i universitet- og høyskolesektoren, og økt satsing på veivedlikehold og jernbaneinvesteringer.

Skatte- og avgiftslettelser

KrF mener at det må foretas grep i skatte- og avgiftssystemet for å gi bedre rammevilkår for disse bedriftene, og foreslår blant annet en økning av avskrivningssatser på maskiner og utstyr som et målrettet tiltak overfor disse bedriftene. I KrF i sitt alternative statsbudsjett fremmes et samlet skatte- og avgiftsforslag som gir en netto bokført skatte- og avgiftsøkning på vel 630 mill kr, men samtidig en netto påløpt skatte- og avgiftslettelse på vel 1,33 mrd kr. Dette skyldes at skatteøkningene i hovedsak er økte miljøavgifter, mens en stor del av skattelettelsene gis til næringslivet, som betaler skatt etterskuddsvis. I sitt alternative statsbudsjett fremmer KrF forslag om skattelettelser overfor næringslivet med en påløpt effekt på 3,3 mrd kroner.

KrF prioriterer:

	Beløp (mill kr)	
	Påløpt	Bokført
• Forbedringer i SkatteFunn ordningen	350	0
• Økte avskrivningssatser maskiner og utstyr fra 20 til 25 pst	2000	500
• Økte avskrivningssatser landbruket (driftsbygninger)	125	125
• Arveavgiftsfritak ved generasjonsskifte og videre drift i familieeide bedrifter	203	59
• Halvert arbeidsgiveravgift nye lærlinger	280	165
• Investeringer i veier og jernbaneinvesteringer		300